SYMBOLISMUS A SECESE

Symbolismus

SYMBOLISMUS

- Literární a umělecké hnutí
- Vzniká ve Francii a Belgii okolo roku 1870 (2. pol. 19. stol.)
- Reakce na naturalismus, impresionismus, parnasismus a romantismus
- Hlavní zásady směřují k utvoření výrazu - přímé vyjádření citlivosti bez použití rozumu = symbol (prostředek mezi světem pozemským a světem duševním)
- Tzn. Vyjádření vlastních snů, myšlenek a představ symboly

SYMBOLISMUS

- Spojení křesťanské kultury západního světa s orientální filosofií
- Vnímání umění všemi pěti smysly
- Úplně nerozvinut, měl podobné myšlenky se známější secesí
- Každý symbolista vnímal symbol jinak
  - Nápověda pro diváka, chce vsugerovat náladu, pocit
  - Jednoznačný znak

PĚT ZÁSAD MALÍŘSKÉHO SYMBOLISMU DLE ALBERTA AURIERA

- Umělecké dílo musí být:
  1. Idealistické - ideálem je vyjádření Ideje
  2. Symbolistické - vyjádření formami
  3. Syntetické - podá formy podle všeobecné pochopitelnosti
  4. Subjektivní - objekt nepozorován jako objekt, ale jako znak myšlenky vnímané subjektem
  5. Dekorativní

OKÉNKO DO HUDBY A LITERATURY

- Hudba:
  - Richard Wagner, Claude Debussy
- Literatura:
  - Henrik Ibsen, Paul Verlaine, Artur Rimbaud, Charles Baudelaire, Edgar Alan Poe, Gustav Flaubert
  - Otokar Březina, Viktor Dyk, Karel Hlaváček, Antonín Sova

PŘEDCHŮDCI

Le travail

PUVIS DE CHAVANNES

- Francouz
- 1824-1898
- Nástěnná malba, velkolepý monumentální styl, jednoduchá barevnost, přísná kompozice
- Nástěnné malby v pařížském Panteonu, na Sorbonně, v pařížské radnici
- *Chudý rybář, Marie Magdalena na poušti*

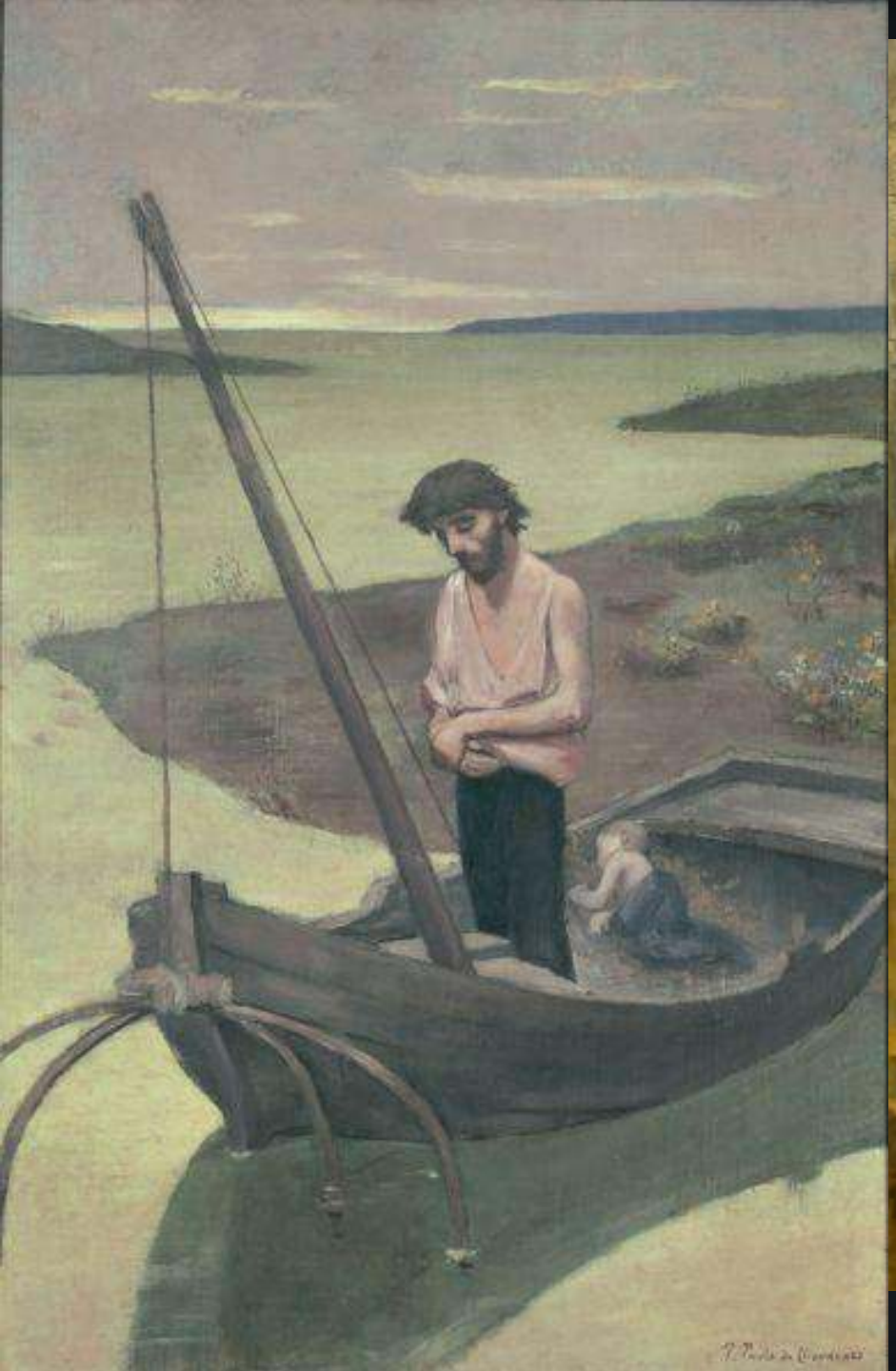

GUSTAVE MOREAU

- Francouz
- 1826-1898
- Povahou romantik
- Profesor na Škole krásných umění v Paříži
- Mytologická a náboženská témata, až mystický panteismus
- Stylizovaná kresba, neobvyklé osvětlení, dekorativní barevnost
- *Salome, Zjevení*

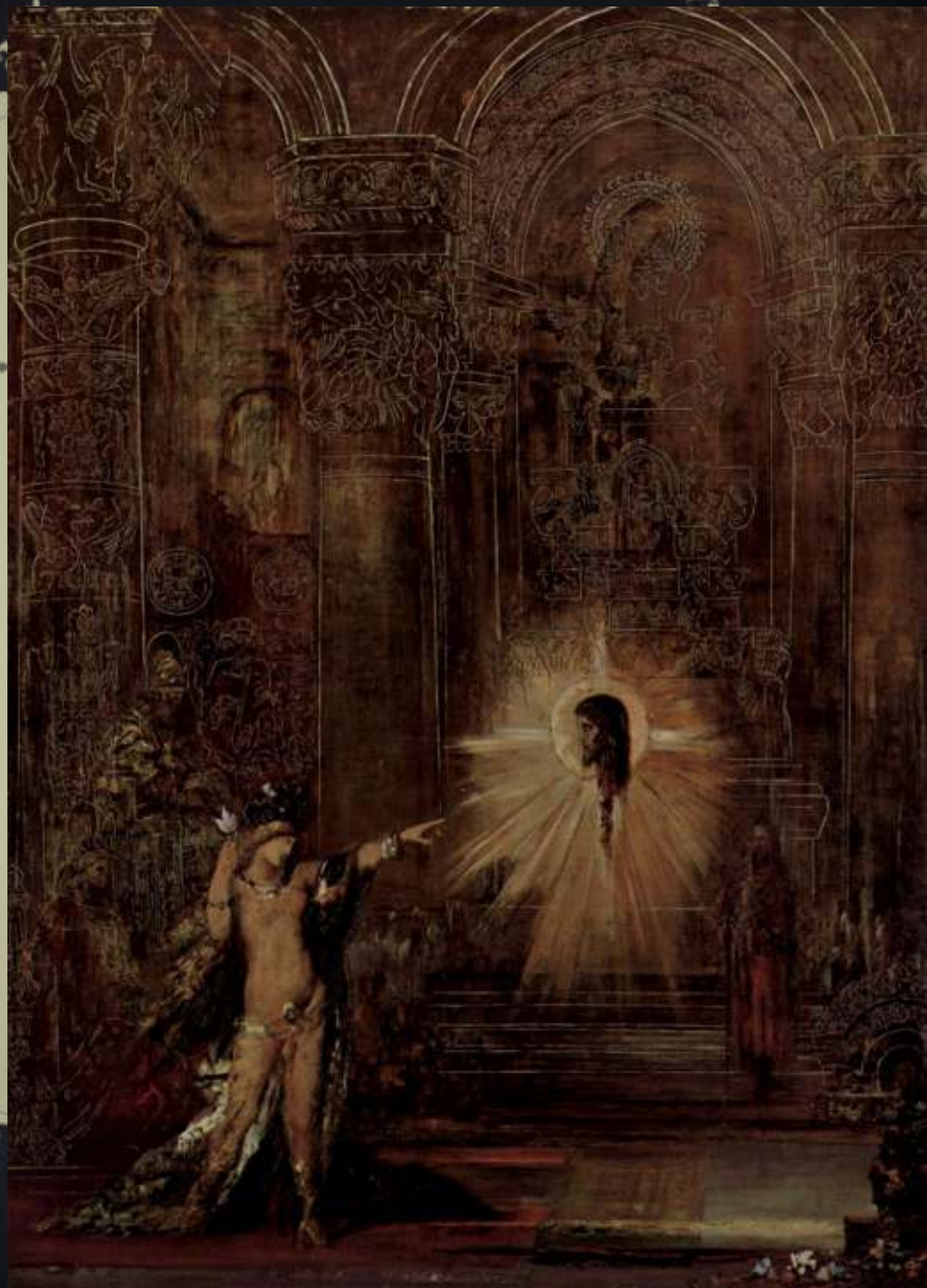

FÉLICIEN ROPS

- Belgičan
- 1833-1898
- Kreslíř, grafik, samouk
- Litografie - karikatury, lept, ženské akty v co nejsmyslnějších pozicích
- Ve své době úspěšný
- *La buveuse d'apsinthe, La Dame au cochon - Pornokrates*

REAUX
BAI

SCULPTURE
MUSIQUE
PEINTURE

ODILON REDON

- Francouz
- 1840-1916
- Vl. jm. Bertrand-Jean Rredon
- Podílel se na poslední impresionistické výstavě v roce 1886
- 1884 - zřízení Salonu nezávislých
- Litografie, grafika - ilustrační
- Obrazotvornost před pozorováním přírody - vyvolat touhu po neznámém, realita cítění
- Zachycoval svět svých subjektivních představ v poetickém světle zázračnosti
- Motivy: oko, smutná tvář/ Náměty z literatury

- *Plačící pavouk*
- Barevnost objevil až v devadesátých letech
- *Portrét Violetty Heymannové*
- *Mraky z květin*

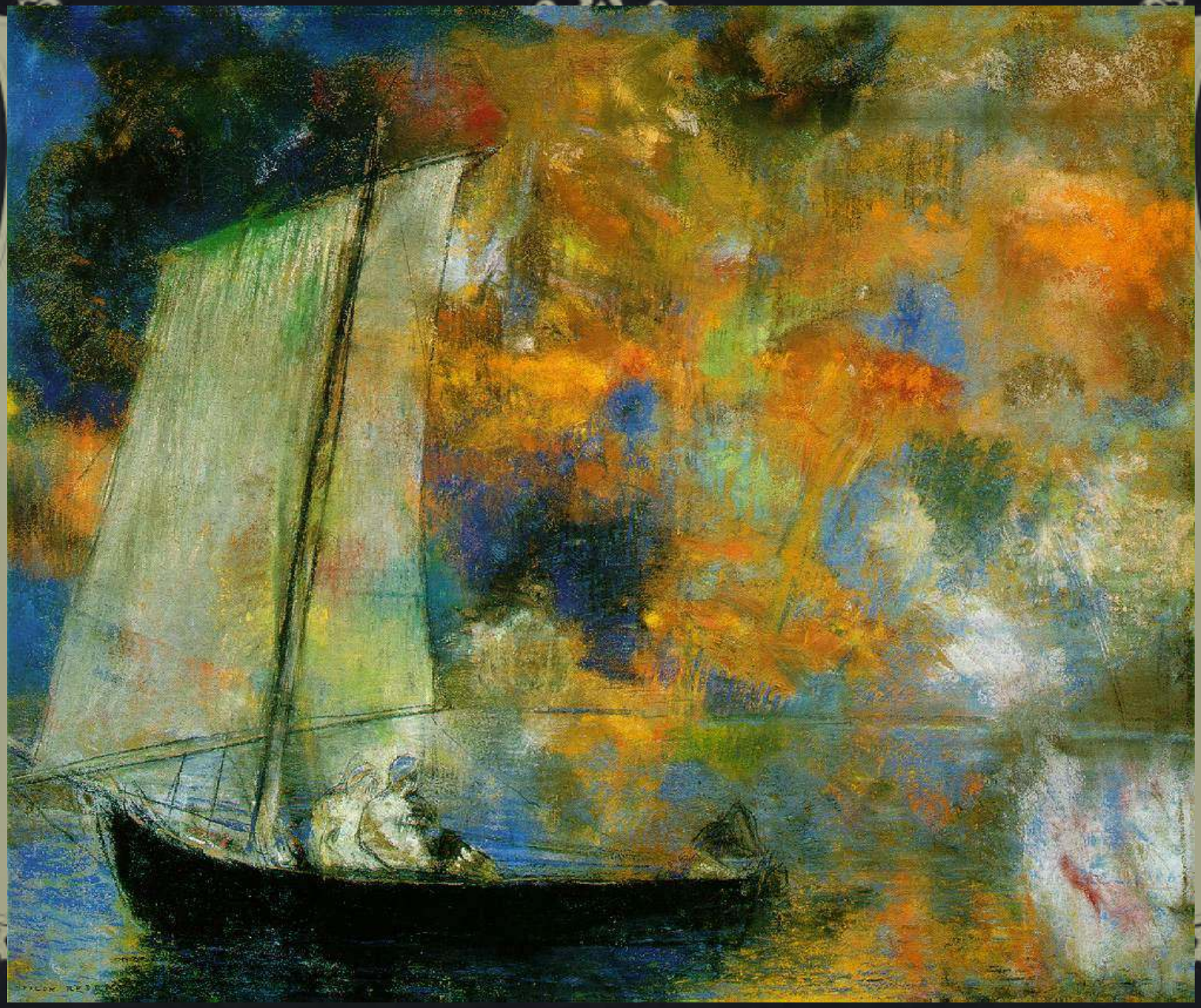

PAUL GAUGUIN

- Začínal u impresionismu, ale vystupoval proti němu kriticky
- Uvědomoval si psychickou nosnost výtvarných prostředků
- „Nepracujte tolik podle přírody. Umění je **abstrahování**. Vezměte si z přírody to, o čem jste před ní **snili**...“
- Barva vyvolává pocity, které nás pohltí, dřív, než si uvědomíme, co je na obraze
- Pobyt v Pont-Avenu
- Spolu s É. Bernardem se podílí na vzniku **cloisionismu** - berevné plochy ohraničené konturou

- *Bonjour, monsieur Gauguin*
- V Paříži uznáván, jako vůdce symbolistické školy
- *Autoportrét se žlutým Kristem*

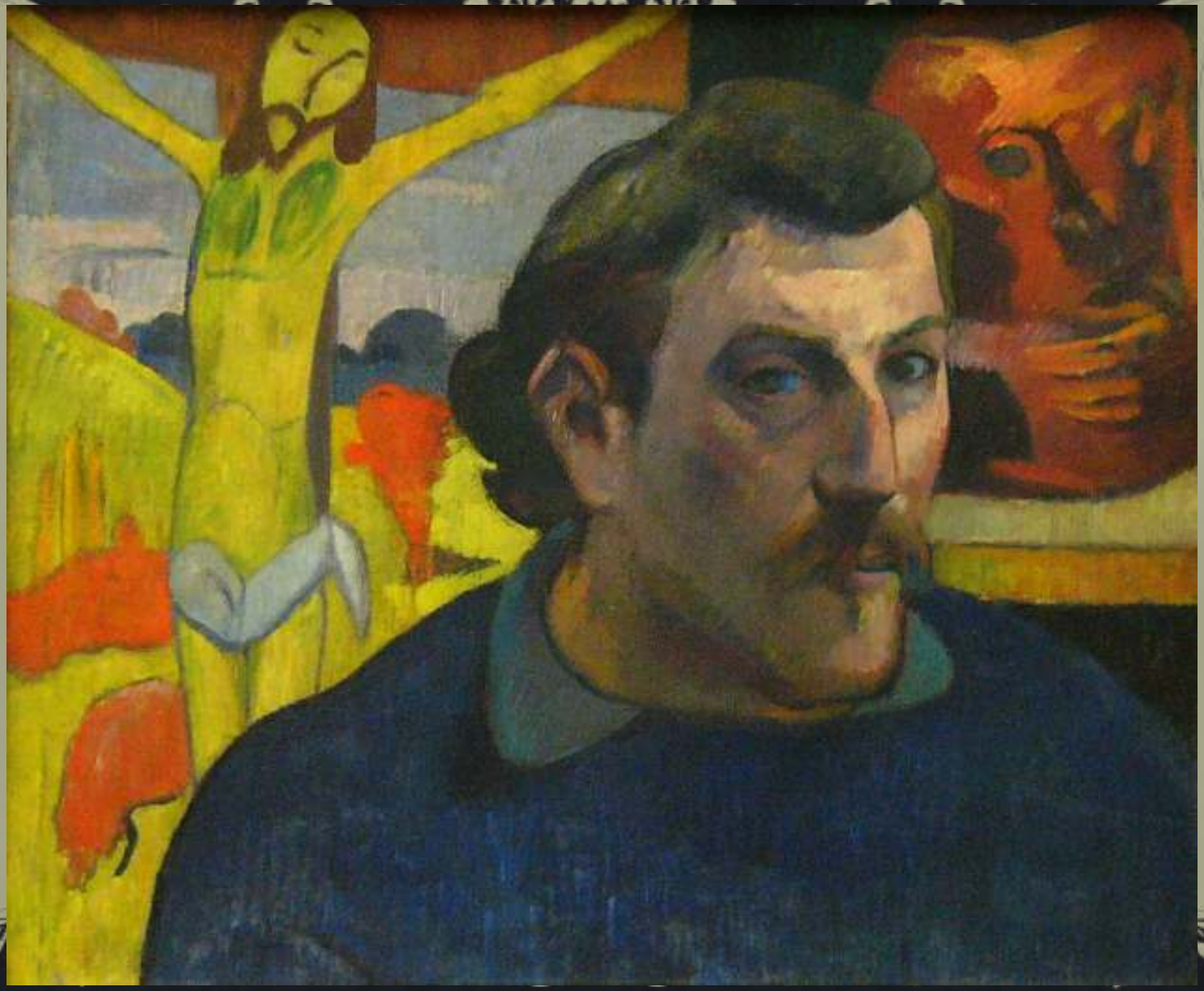

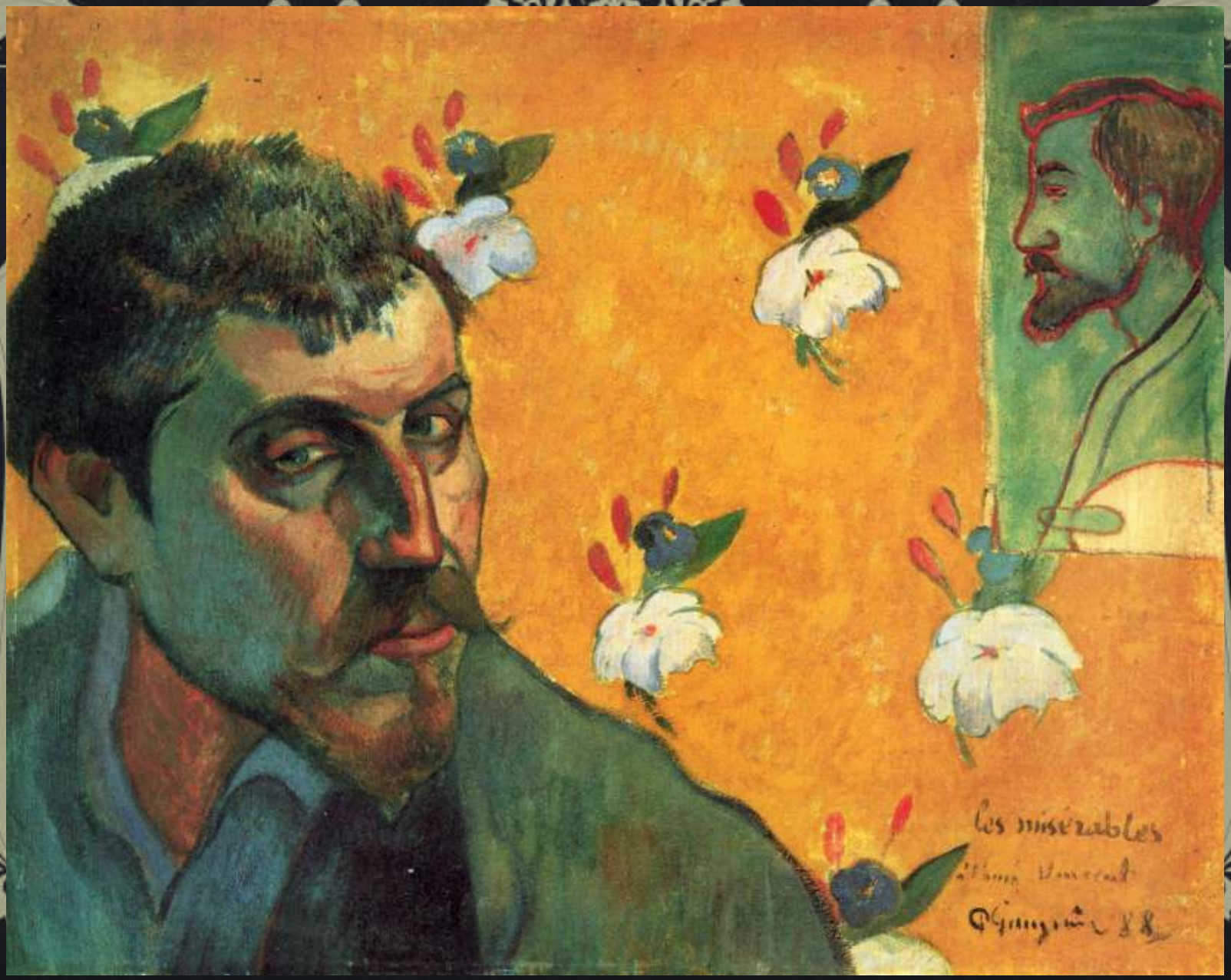
les misérables

NA TAHITI

- Zde začal kromě obrazů tvořit i dřevěné sochy
- Zobrazoval divokou přírodu, tropické slunce
- Obohacoval západní umění příkladem primitivních kultur
- *Arearea*
- *I Raro te Oviri, Ženy z Tahiti*
- Ovlivnil **pont-avenskou školu**,

  skupinu **Nabis** i samotnou **secesi**, která

  vyšla z jeho plošné stylizace a koloritu

Parau Api

HUGO SIMBERG

L‘ANGE BLESSÉ

ARNOLD BÖCKLIN

AUTOPORTRAIT À LA MORT VIOLONISTE

FERDINAND KHNOPFF

DES CARESSES, OU LE SPHINX

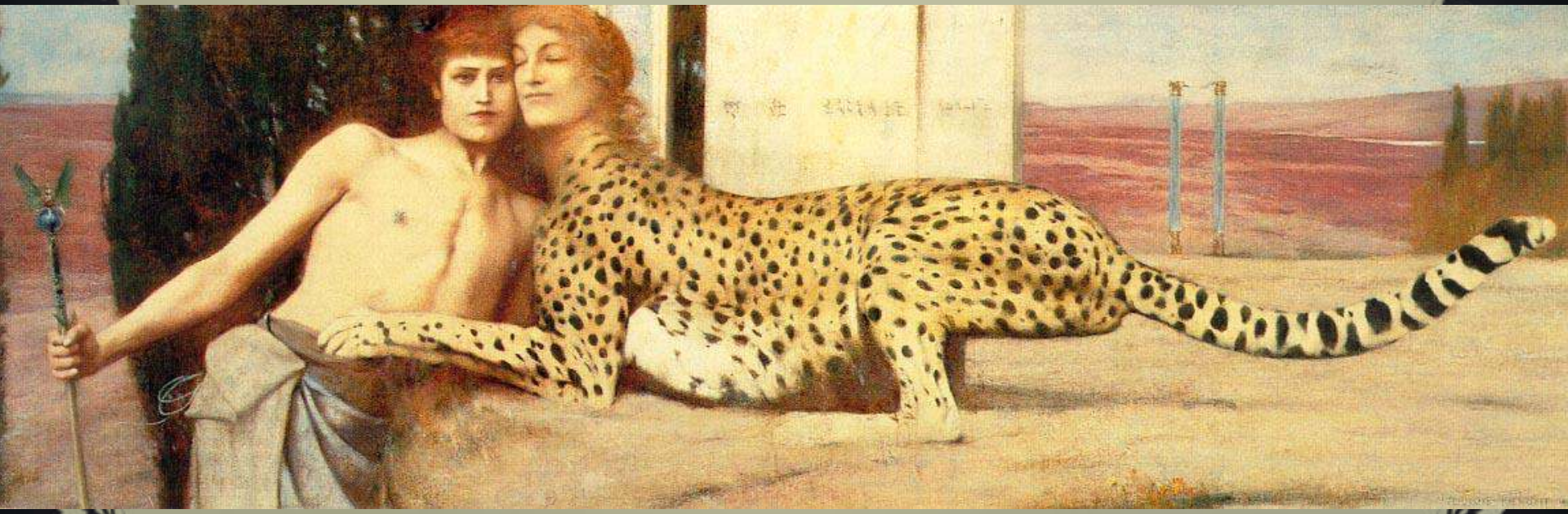

MAX KLINGER
LA SIRÈNE, TRITON ET NÉRÉIDE

FERDINAND HODLER

LA NUIT

SKUPINA NABI(S)

- Z hebrejského slova, překlad „proroci“
- Maurice Denis - obraz - plocha pokrytá barvami, dle určitých zákonů
- Název navrhl Auguste Cazalis
- Skupinu založil Paul Sérusier
- Vzniká v Pont-Aven okolo roku 1888, když Paul Sérusier maluje pod vedením Paula Gauguina obraz *Talisman*

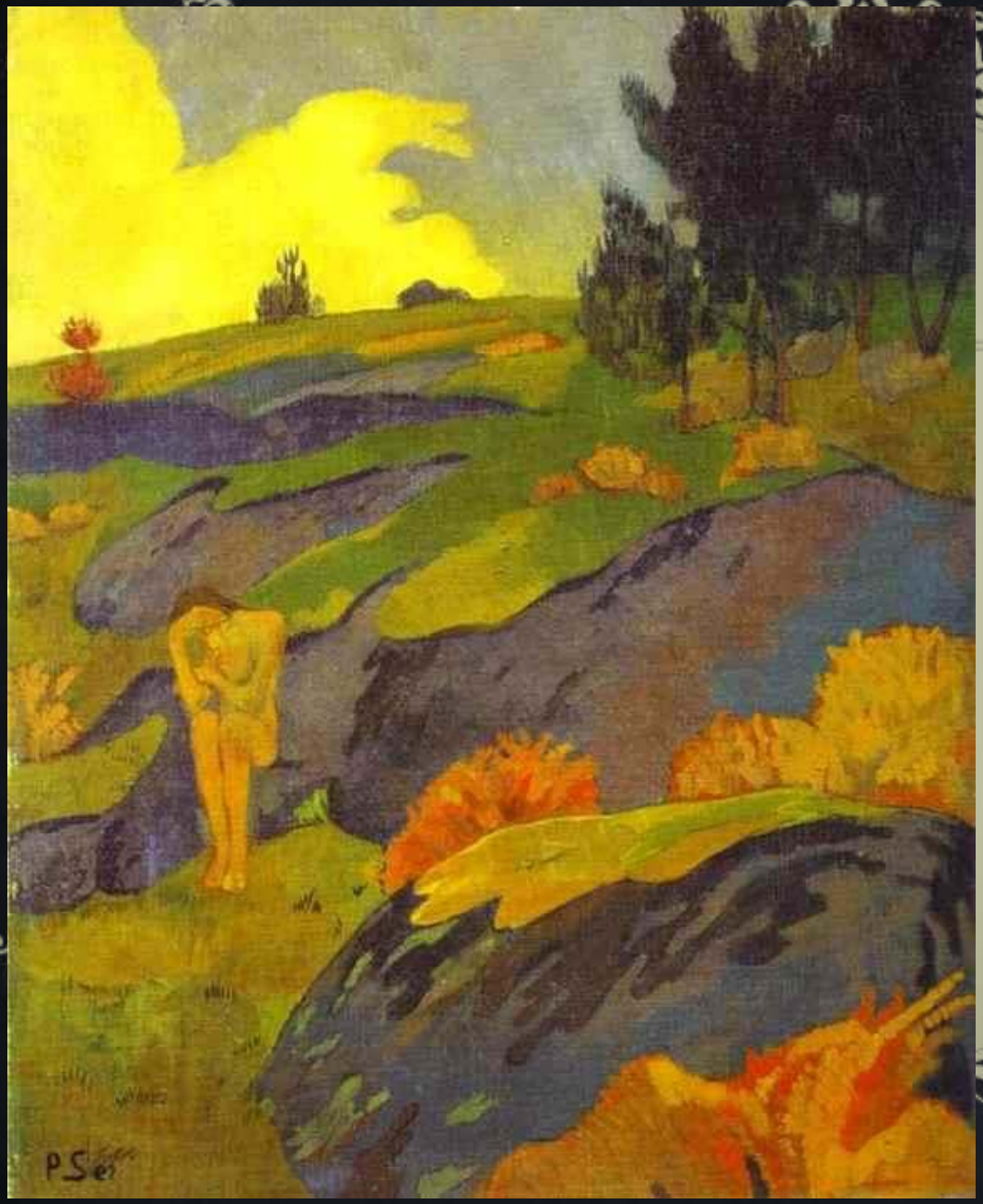

PAUL SÉRUSIER

ÈVE BRETONNE OU MÉLANCOLIE

MAURICE DENIS
LA PRIEURÉ

PIERRE BONNARD

ÉDOUARD VUILLARD

LE CORSAGE RAYÉ

ÉMILE BERNARD

AUTOPORTRÉT S PORTRÉTEM PAULA GAUGUINA

Gauguin

É.Bernard: Le Pardon de Pont-Aven
Van Gogh's copy
Gauguin: The Vision of the Sermon

Vše v roce 1888

SOCHAŘI

- Auguste Rodin - *Brána pekel, Občané Calais, L'Éternel Printemps*
- George Minne - *Fontaine des Agenouillés au palais de la Nation à Bruxelles, Christ en croix de la Basilique de Koekelberg*
- Položili počátek modernímu sochařství

SKUPINA SURSUM

- = „vzhůru srdce“
- 1910-12
- Druhá generace českých symbolistů
- Zachytit stav duše
- Cílem nebylo vědomí nebo nevědomí, ale nadvědomí
- Emil Pacovský, Jan Konůpek, František Kobliha a Josef Váchal
- Miroslav Sylla, Rudolf Adámek, Adolf Gärtner, Jan Zrzavý

JOSEF VÁCHAL

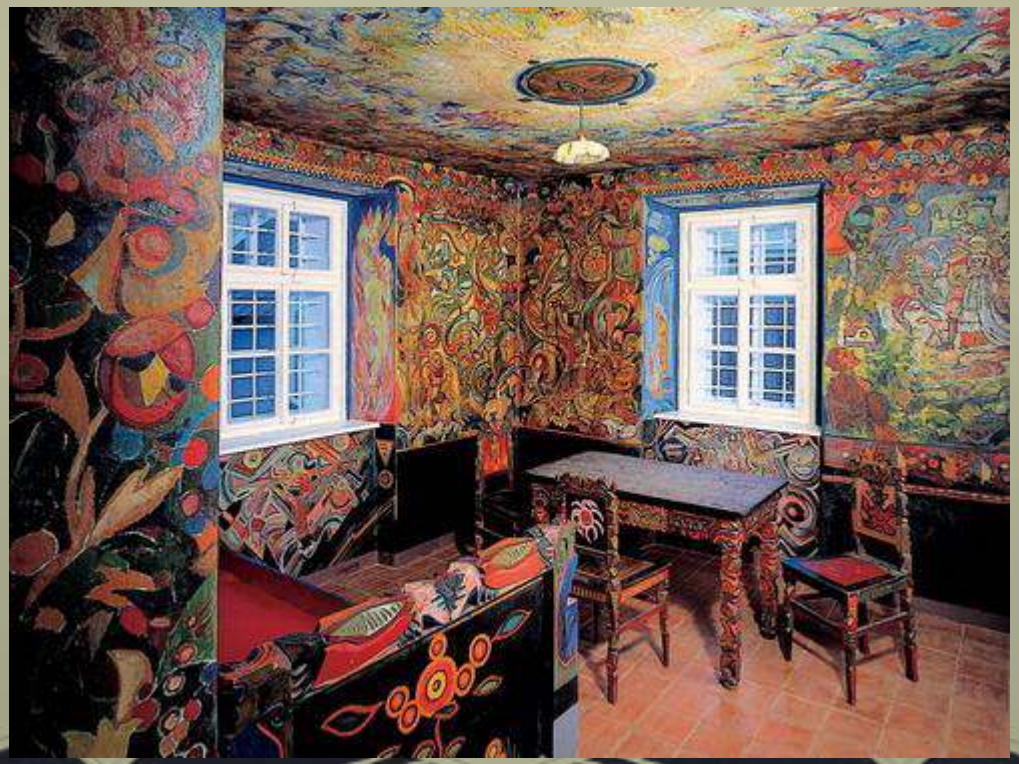

JAN ZRZAVÝ

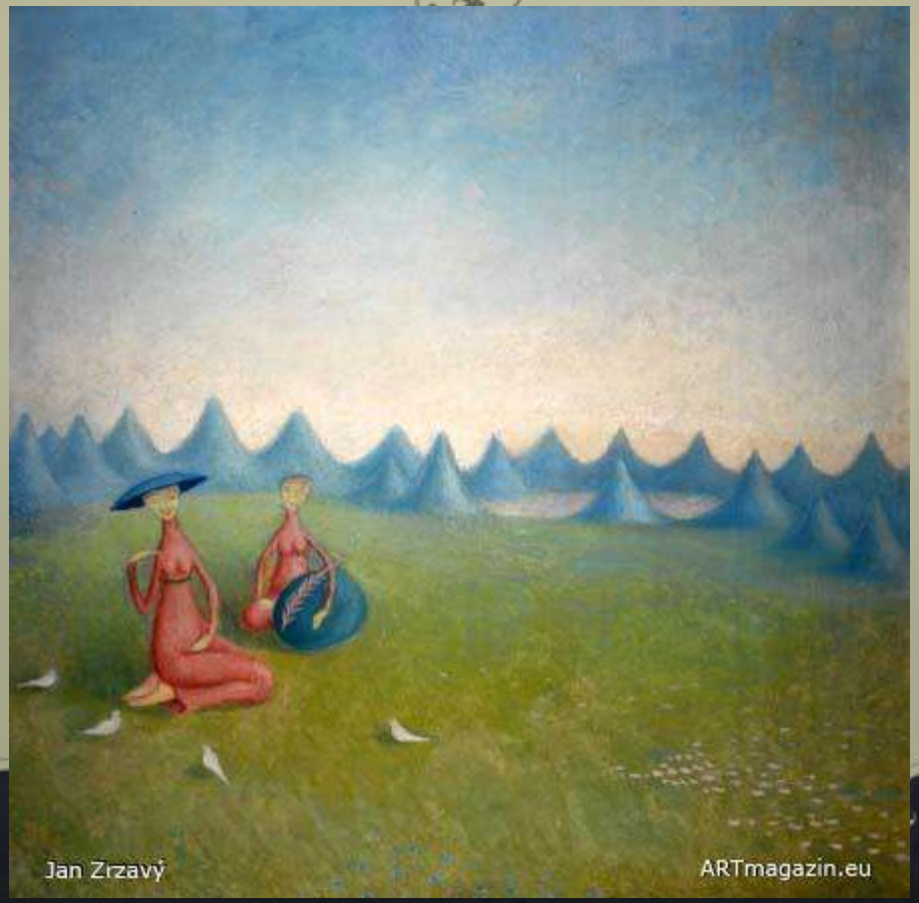

SYMBOLISMUS A SECESE

Česká secese

(bez architektury)

SOCHAŘSTVÍ

- Generace Myslbekových žáků
  - Sucharda
  - Mařatka
  - Kafka
  - Štursa
  - Španiel
  - Kocián
- Působení literárního symbolismu - Moderní revue
- Působení francouzského sochaře Augusta Rodina

FRANTIŠEK BÍLEK

- Sochař, grafik, architekt, designér, ilustrátor, spisovatel a myslitel
- Nebyl Myslbekovým žákem
- Studoval i v Paříži
- Zdánlivě nedokončené kresby
- Z počátku kristologický mystický styl s prvky naturalismu- *Golgota - hora lebek, Orba je naší viny trest* - plastika
- Počátek jeho symbolického duchovního období - *Krucifix*
  - Zobrazení vítězství, ne smrti

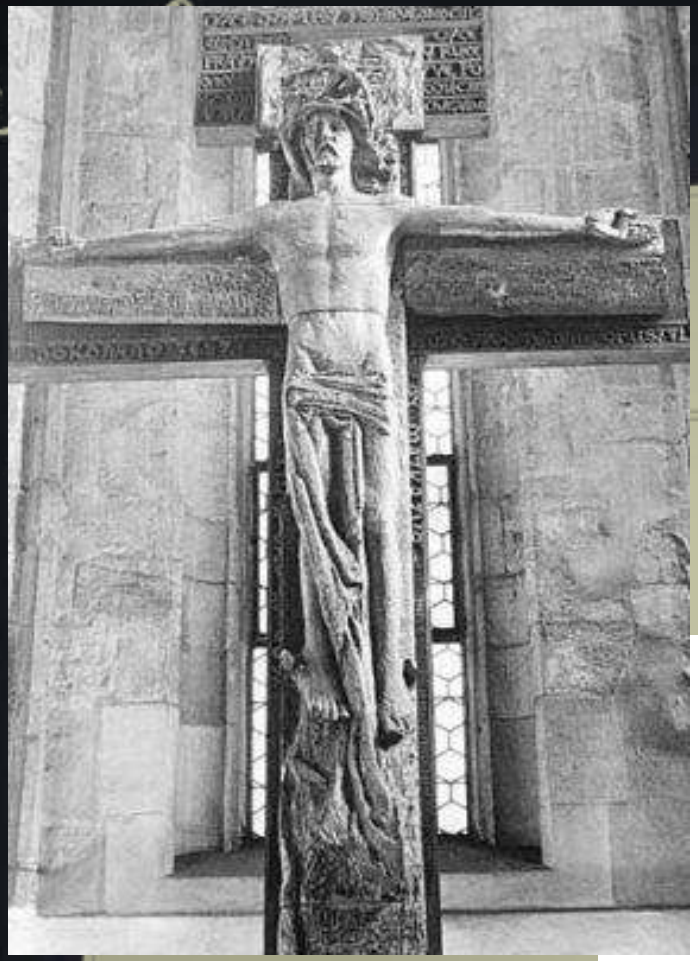

Krucifix

Orba je naší viny trest

CHÝNOVSKÉ OBDOBÍ

- Keramická tvorba - vázy, kropenky, svícny
- Tradice chýnovského hrnčířství
- Jeho základním sochařským materiálem bylo ale **dřevo**
- Strom byl pro něho symbol života a duchovního růstu. Stromy rostou ke světlu jako zdroji Milosti a Pravdy
- Sochy z kmenů, větve gesta rukou
- *Výklad slova Madona, Místa harmonie a smíření*

Místa harmonie a smíření

Výklad slova Madona

- Osud českého národa mu nebyl cizí - *Podobenství velkého západu Čech*
- Inspiroval se dílem jeho přítele Otokara Březiny - *Slepci,*

Úžas(ztělesnění mystické extáze nad boží milostí), *Budoucí dobyvatelé*

- Vydal jeho knihu - *Ruce*
- Pomník Jana Husa - *Strom zasažený bleskem po věky hořel*
- Tvořil cykly - *Život* - odpověď na otázky „Co jsme? Co tu chceme? Co máme být?“(inspirace Gauguinem?), *Cesta (Povětroň, Adam a Eva)*
- Dále se také zabýval tvořením podobizen, náhrobků, pomníku a grafikou
- Bílkova vila

1909

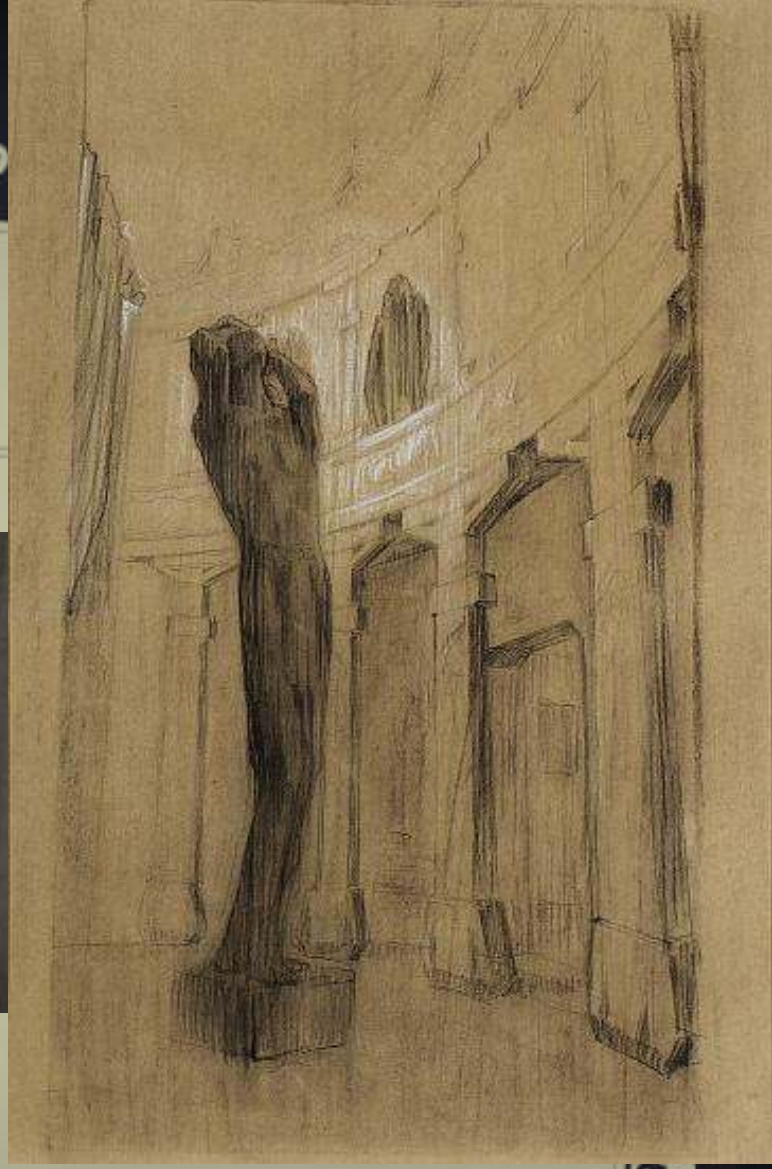

LADISLAV ŠALOUN

- Žák B. Schnircha
- Počátky v duchu novorenesance a naturalismu, poté ovlivněn Augustem Rodinem
- Sochařská výzdoba mnoha pražských staveb - Hl. nádraží, Obecní dům, Zemská banka, pojišťovna Praha, Nová radnice *(např. Rabbi Löw)*
- Užité umění - osvětlovací těleso, fontánka
- Portréty pro Panteon a foyer ND
- *Krakonoš* - sousoší v Hořicích
- Vrcholné dílo - *pomník Mistra Jana Husa* - Praha

MILUJTE SE PRAVDY KAŽDÉMU PŘEJTE

STANISLAV SUCHARDA

- Jeden z Myslbekových žáků, jeho vliv je znát na prvním díle - *Ukolébavka*
- Tvořil reliéfy, plakety a medaile - *Praha a Vltava, medaile Národopisné výstavy*
- Snižováním výšky reliéfu se snažil o dosažení malířských efektů - *Vrba, Poklad* (Erbenovy motivy)
- Cyklus sedmi plaket - *Pohádka o krásné panně Lilianě*
- Harmonicky spojuje impresionistickou světelnost, lyrickou imaginaci a secesní dekorativnost

VÝZDOBA ARCHITEKTURY

- Praha - Živnobanka, Pražská spořitelna, Zemská banka
- Hradec Králové - Okresní dům, Muzeum
  - Spolupráce s architektem Janem Kotěrou
  - Ryze secesní průčelí muzea
  - Použity netradiční materiály pro dosažení barevnosti

Hradec Králové. Museum.

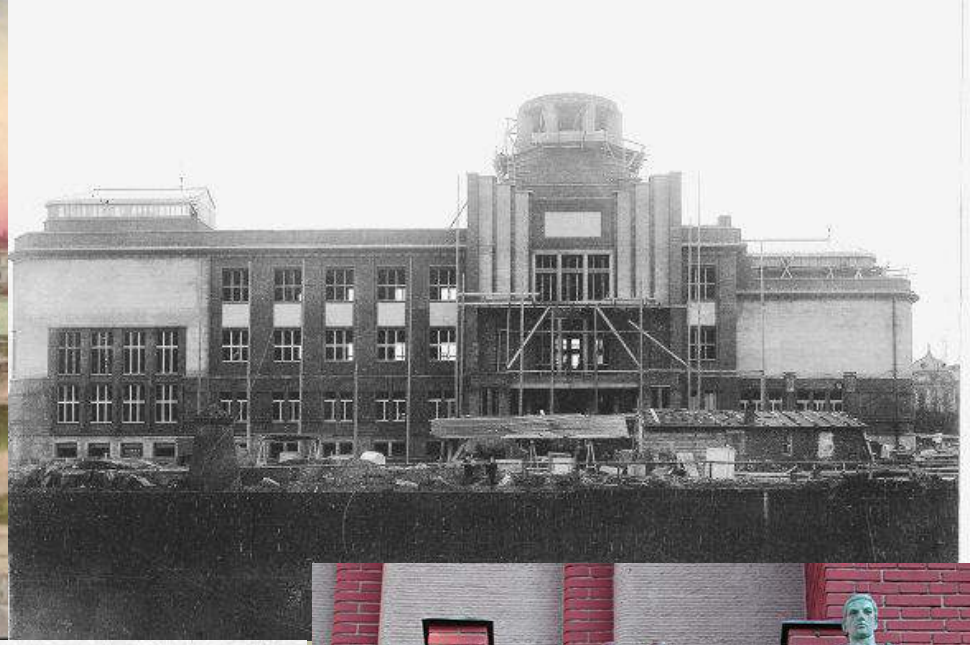

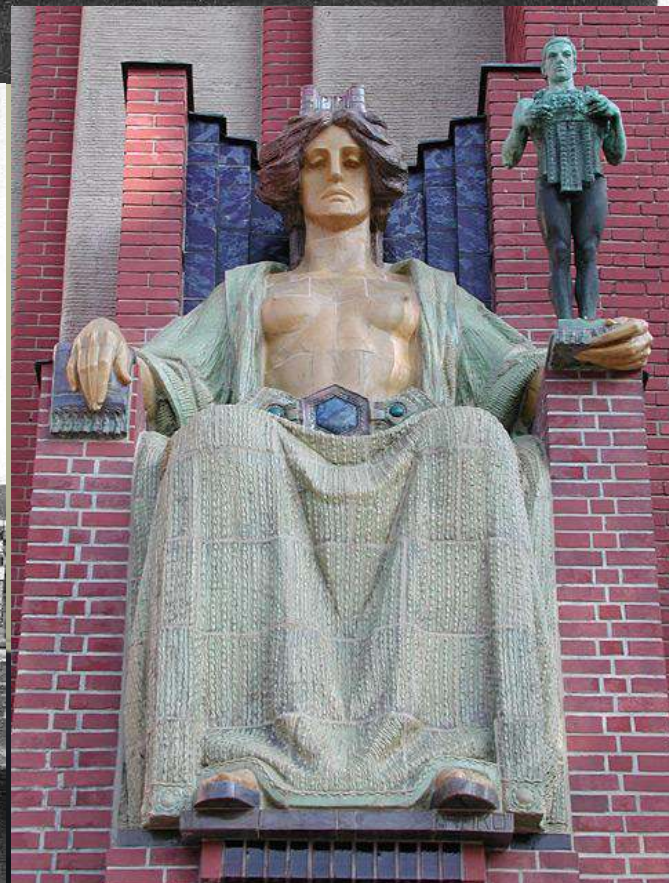

POMNÍK FRANTIŠKA PALACKÉHO

- První pražský secesní monumentální pomník
- Skupina postav na pylonu - Fáma, genius historie, hlasy dějin
- Nižší výběžky - Útisk, Probuzení národa, „otec národa“
- Jednoduchost a stylizovaná monumentalita
- Kontrast žulového Palackého a bronzu

- Spolupráce s Josefem Mařatkou
- Dále tvořil portréty, pomníky a náhrobky
- Pedagog na medailérské škole

JOSEF MAŘATKA

- Myslbekův i Rodinův žák
- *Studie rukou a nohou*
- *Opuštěná Ariadné, Milenci*
- *Tlustá žena*

BOHUMIL KAFKA

- *Mrtvá labuť, Objetí lásky a smrti*
- Příklon k Rodinovi - *Probuzení, Jarní vzdechy*
- Vize tajemných sil v kosmu i člověku - *Hasnoucí hvězdy, Vizionář, Hlava Jana Křtitele, Somnambula*
- *Největší jezdecký pomník v Evropě - Jan Žižka z Trocnova*

JAN ŠTURSA

- Považovaný za Myslbekova nástupce
- Ovlivněn Moderním revue
- *Utopená kočka* - studie organické hmoty ve stadiu rozkladu - informální umělecký projev, *Život uniká, Puberta*
- Akty - *Před koupelí, Apassionato, Melancholické děvče* - nenaplněná touha
- *Inspiroval Jana Preislera*
- *Výzdoba Kotěrova pavilonu obchodu a průmyslu*

OTAKAR ŠPANIEL

- Medailérství, podobizna

QUIDO KOCIÁN
ABEL

DEKORATIVNÍ SOCHAŘSTVÍ

- Fasády nových architektur
- Stěny a stropy interiérů
- Celda Klouček - zasloužil se o rozvoj dekorativně - ornamentálního sochařství

UŽITÉ UMĚNÍ

- Za znovuzrození uměleckého řemesla proti průmyslové sériové výrobě bojoval filosof John Ruskin
- Účast na světové výstavě v Paříži 1900 - interiér secesního salonu obchodní a živnostenské banky
    - Návrh Josef Fanta
    - Výzdoba Sucharda, Wurzel, Aleš, Úprka, Preisler
- Další interiér - Umělecko průmyslová škola v Praze - pod vedením Kotěry
- Aktivní součást dotvářející celkový architektonický záměr

JAN KASTNER

- Dřevořezby a nábytek

JULIUS AMBRUS

- Textilní doplňky

CELDA KLOUČEK

- Keramika

ANNA BOUDOVÁ - SUCHARDOVÁ

- Keramika

JOSEF NĚMEC

- Práce z kovu

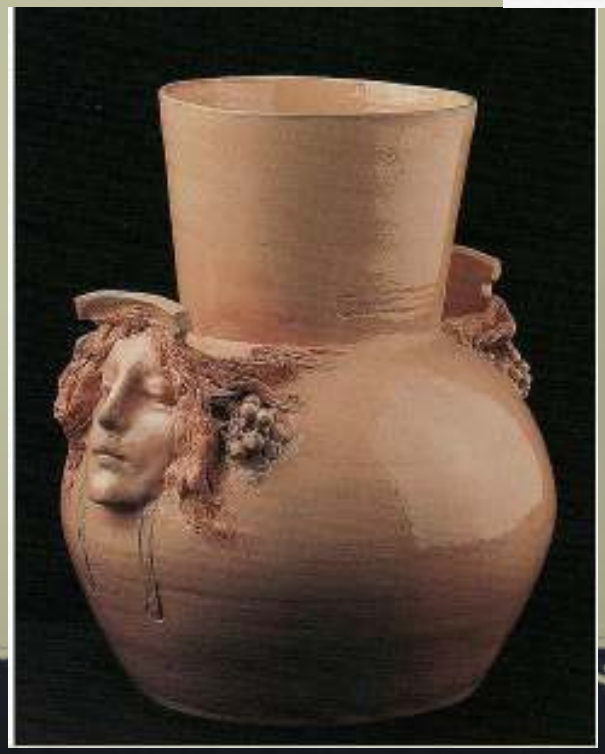

ŠKOLY

- Keramická v Bechyni
- Uměleckého zámečnictví v HK
- Gobelinářská a kobercová ve Valašském Meziříčí
- Pro zpracování dřeva, šperkařská v Trutnově
- Sklářská v Kamenickém Šenově

ČESKÉ SECESNÍ SKLO

- Harrachov - v Novém Světě
- Lötzova huť v Klášterském Mlýně na Šumavě
- Návrháři Marie Louisa Kirschnerová, Adolf Beckert, Josef Hoffmann
- Sklárna Lötz získala v Paříži 1900 Grand Prix
- Nové složité dekory - technika ovíjení a česání sklářského vlákna
- Vyváženo pod názvem Fenomén

MARIE LOUISA KIRSCHNEROVÁ

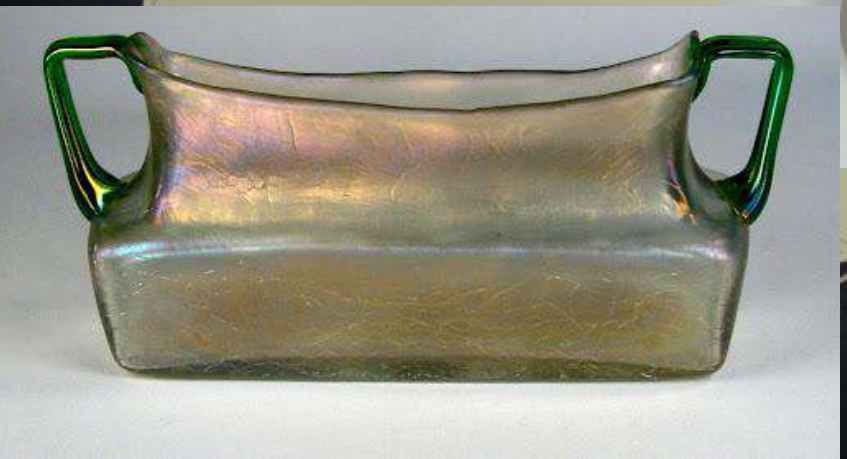

ADOLF BECKERT

MALÍŘSTVÍ

- Od 1894 vychází Moderní revue - literární časopis přinášející aktuality ze soudobého zahraničního umění
- 1896 - Almanach secese - S. K. Neumann - příspěvky básníků
- O. Březina: „let ptáků v azuru čas sítě narýsoval“
- Jiří Karásek: „klid spících linií se kreslí v měkkém vzduchu“
- Tyto básně ovlivnily lineární vidění secesního výtvarnictví
- F. X. Šalda: „základ a kořen je ornamentální a symbolický

ALFONS MUCHA

- Jeden ze zakladatelů pařížské secese
- Z počátku pomocník v malírnách divadelních dekorací ve Vídni
- Navštěvoval kurzy kreslení
- 1894 - první plakát pro Sarah Bernhardtovou - *Gismonda*
- Šestiletá spolupráce - *Dáma s kameliemi, Lorenzaccio, La Samaritaine, Medea, Tosca, Hamlet*
- Reklamní plakáty - cigaretový papír Job, likér Trappistine, Ruinart
- Plakáty uměleckých výstav - *Salon des Cent*
- Používal fotografie svých modelů

GISMONDA
BERNHARDT
THÉATRE DE LA RENAISSANCE
IMPRIMERIES LEMERCIER, PARIS

LA DAME AUX CAMELIAS
SARAH BERNHARDT
THÉATRE DE LA RENAISSANCE

LA TRAPPISTINE
Mucha

SALON DES CENT
Juin 1897
31 rue Bonaparte
Exposition de l'Œuvre
de
A. MUCHA

- Nástěnné kalendáře, reklamní viněty, divadelní programy
- Dekorativní panó, litografické cykly - *Čtyři roční období(počasí), Květiny, Čtvero umění, Denní doby*
- Žena s dlouhými vlasy se složitým účesem
- Dále se věnoval knižní grafice a ilustraci

ÉCLAT du JOUR
RÊVERIE du SOIR

ÉTÉ
PRINTEMPS
AUTOMNE
HIVER

PRINTEMPS
ÉTÉ
AUTOMNE
HIVER

- Navrhoval nábytek, nádobí, příbory, šperky
- Největší secesní dekoratér
- Lineární arabeska, rytmické ornamentálnosti, dekorativní plošnost, jemný pastelový kolorit, použití zlata a stříbra

SLOVANSKÁ EPOPEJ

- 20 obřích pláten

1. Slované v pravlasti
2. Slavnost Svantovítova
3. Zavedení slovanské liturgie
4. Car Simeon
5. Svaz slovanských dynastů
6. Štěpán Dušan
7. Milíč z Kroměříže
8. Kázání Mistra Jana Husa v kapli Betlémské
9. Schůzka na Křížkách
10. Bitva grunwaldská

- (Mladým slečnám maloval starší ruce)

11. Po bitvě na Vítkově
12. Petr Chelčický
13. Jiří z Poděbrad a z Kunštátu
14. Hájení Szigetu proti Turkům Mikulášem Zrinským
15. Bratrská škola v Ivančicích
16. Jan Ámos Komenský
17. Mont Athos
18. Přísaha Omladiny pod slovanskou lípou
19. Zrušení nevolnictví na Rusi
20. Apoteóza z dějin Slovanstva

FRANTIŠEK KUPKA

- Průkopník nových směrů - vystřídal jich několik
- Začínal módními kresbami, poté tvořil satirický cyklus kreseb - *Peníze, Mír, Náboženství* - sociální kritičnost
- Ilustrace - *Píseň písní, Lysistrata, Erinye, Prométheus*
- *Duše lotosu* - akvarel

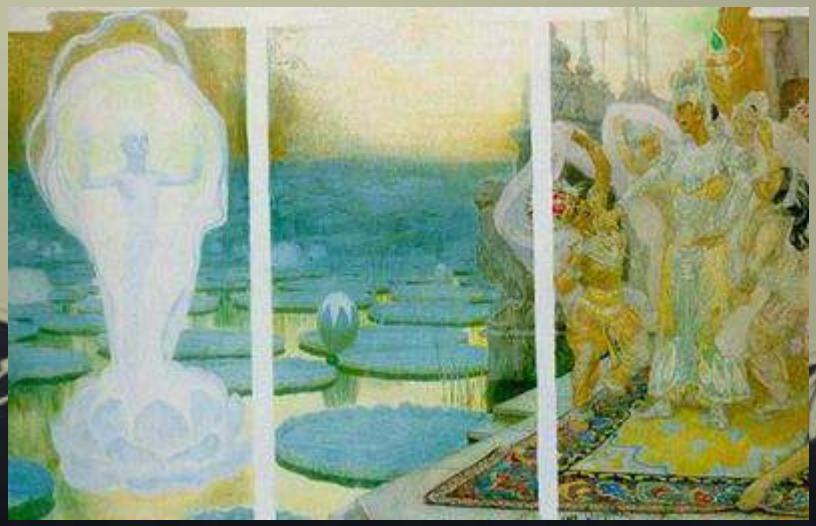

ILUSTRAČNÍ TVORBA

- Odpoutal se od akademického pojetí dříve než v malbě
- Smysl pro dekorativnost, ornamentální rytmus tvarů, aditivní řazení výjevů, kombinuje grafické techniky
- Ilustrace v čárkovém leptu a akvatintě
- Barevný dřevoryt s dekorativními rámci a vinětami - *Erinye*

lept

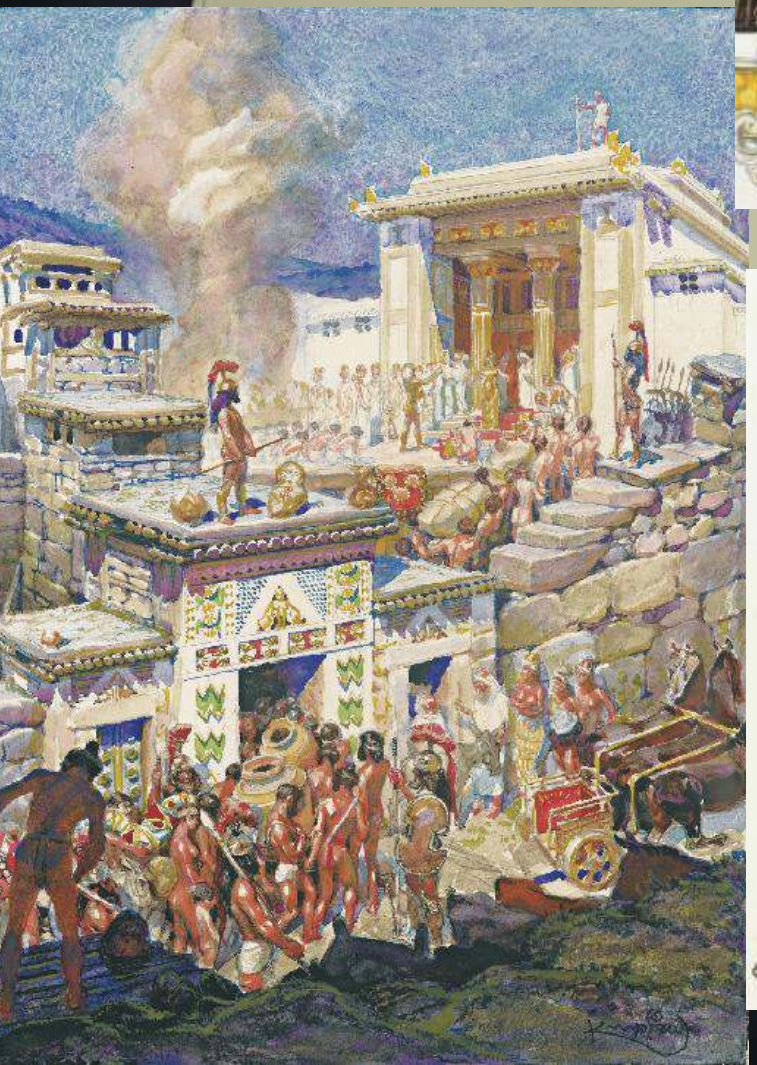

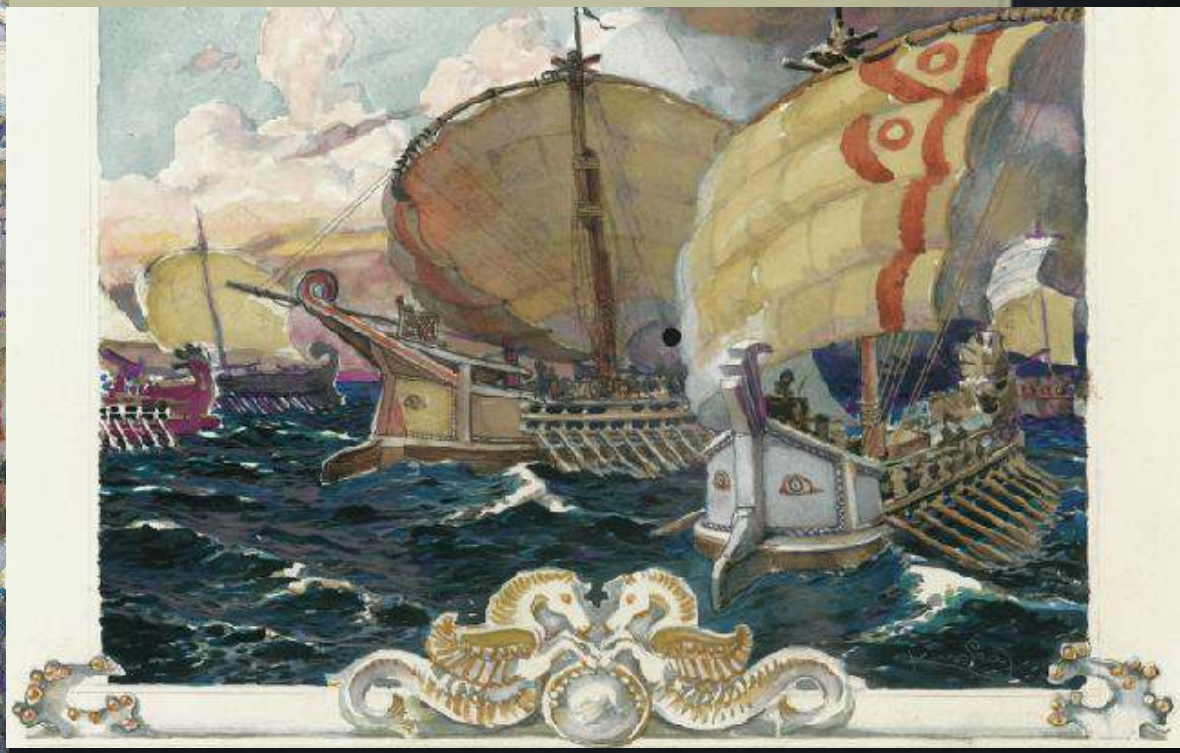

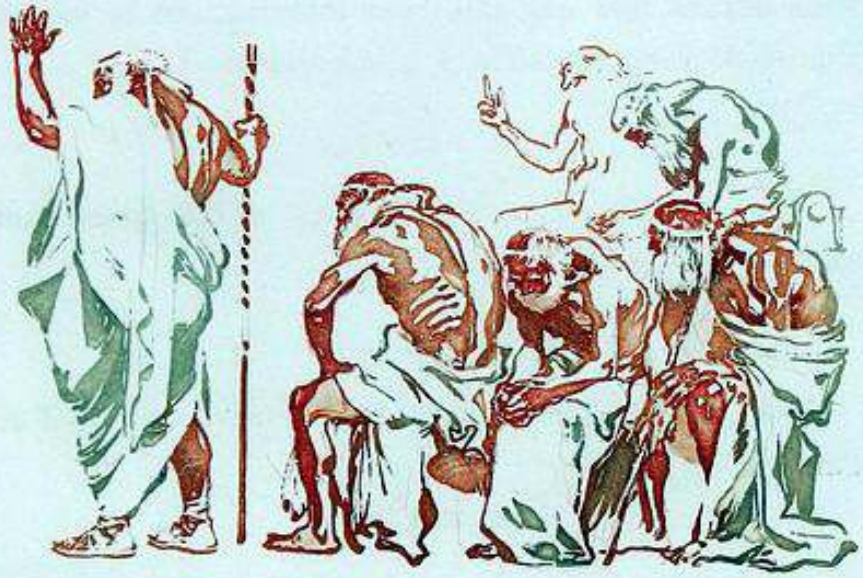

MALBA

- Složitý vývoj
- Plenérová malba, čtenářská vášeň - *Biblioman, Knihomol*
- Smyslná živočišnost - *Radosti života - Balada*
- Tajemství vesmíru a lidské existence - *Sfing*
- Podobizny - pozůstatky akademismu - *Vlastní podobizna, Podobizna Eugenie Kupkové*
- Krajinářský impresionismus - *Bouloňský lesík*
- Secesní - *Klávesy piana - Jezero*
- Výrazové působení barva - *Žlutá škála, Barvy co přívlastek*
- Fauvismus - proměna sec. prvků - cyklus *Nevěstky*

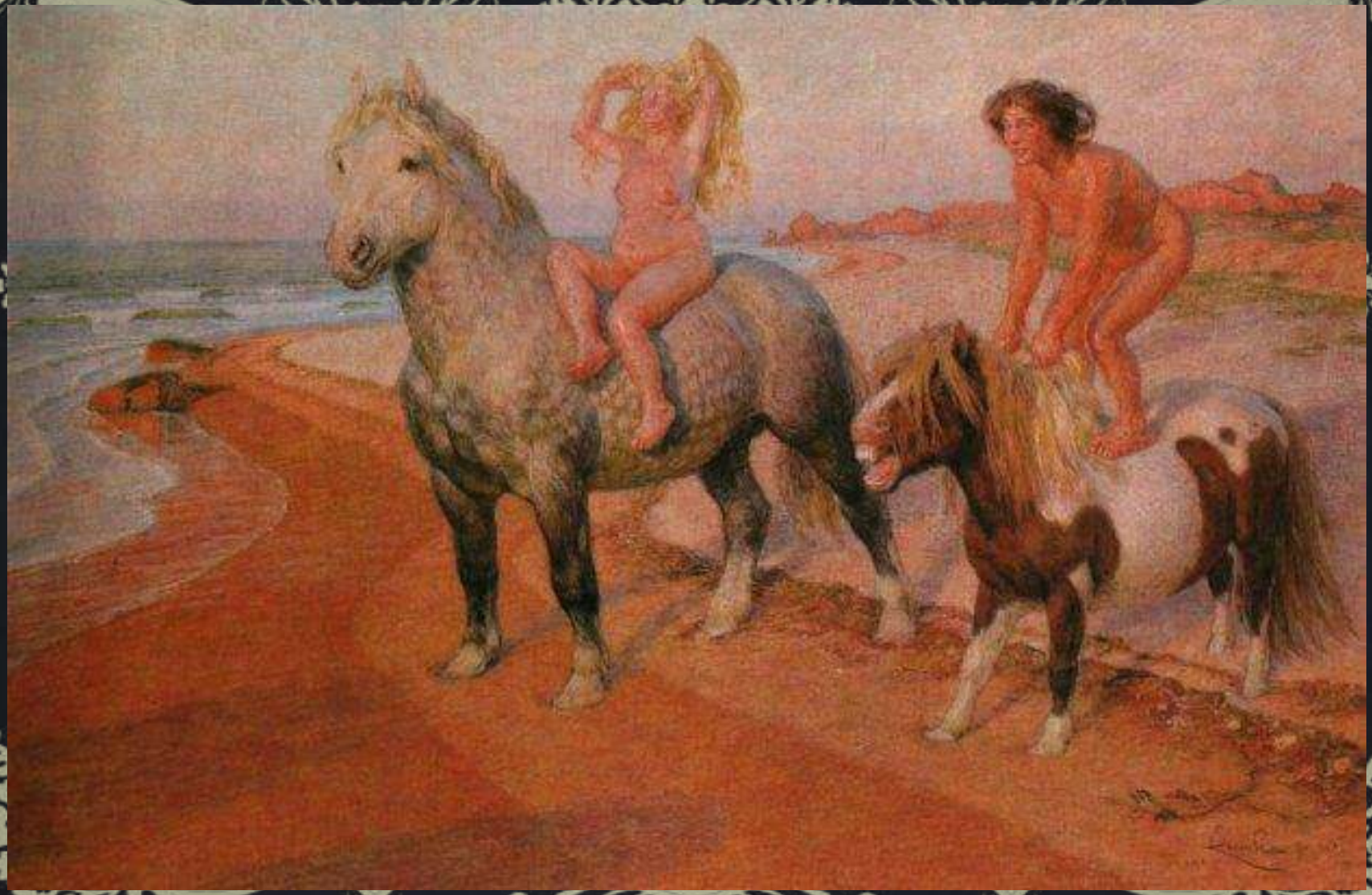

Radosti života - Balada

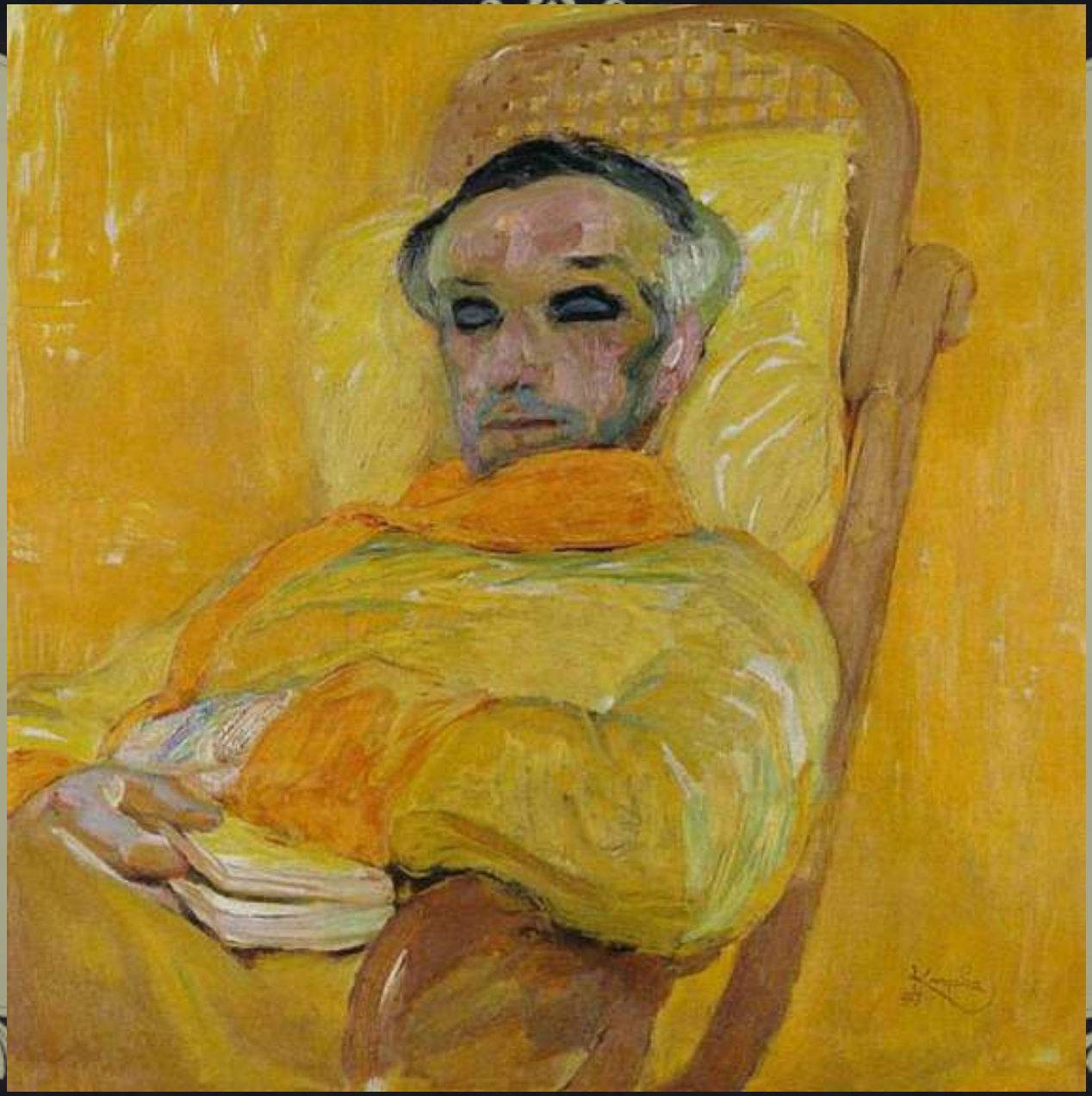

Žlutá škála

- Inspiroval se futurismem, kubismem, ale zvítězilo nefigurativní malířství
- Abstraktní - *Vertikální plány*

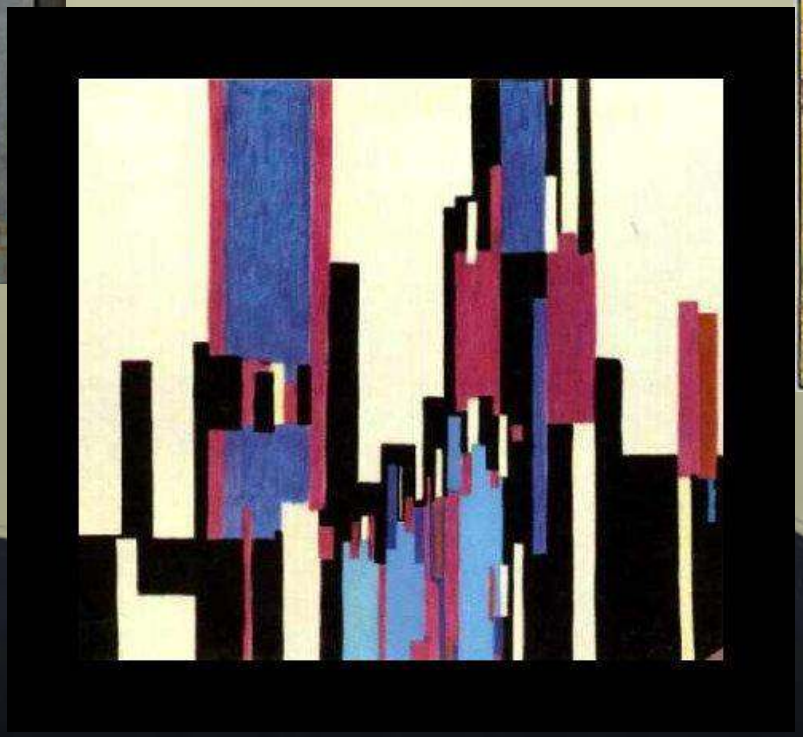

JAN PREISLER

- Figurální malba, lyricko dekorativní styl
- Ženíškův žák, učitel kresby aktu
- Odpoutává se od tradice generace ND
- Usiloval o syntézu symbolismu a secese - *Vítr a vánek*
- *Velikonoce* - symbolistická postava zasněného pasáčka - promítl sám sebe, provázela neustále jeho dílo
- Monumentální malba - nástropní (Dienzenhoferův kostel) a nástěnné malby - interiér Obchodní a živnostenské komory (pro Paříž 1900)

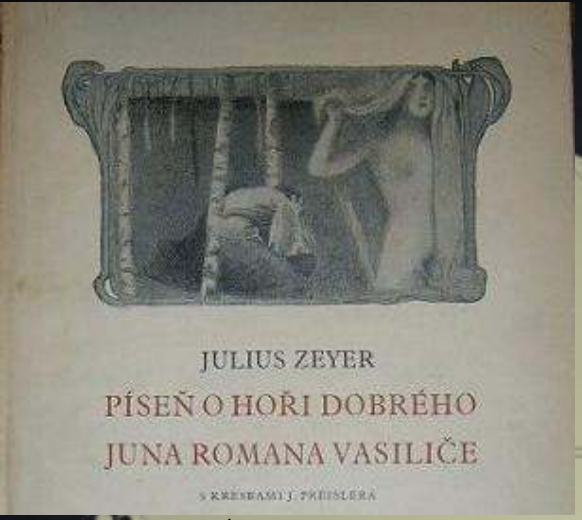

- Ilustrace básní Zeyera a Březiny, plakáty
- Šestidílný *Cyklus o dobrodružném rytíři* - změna pasáčka v pohádkového rytíře - naděje, pokušení, touhy, deziluze
- *Jaro* - pro Kotěrův činžovní dům, stalo se symbolem nástupu nové generace - impresionistická světlost, barva jako autonomní výrazový prostředek

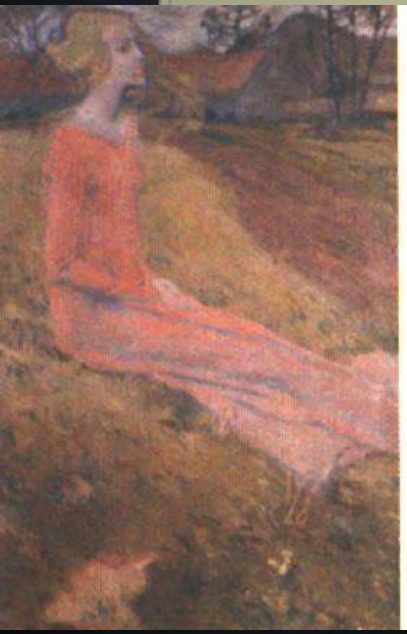

- *Obraz z většího cyklu* - nová harmonická kompozice rytíře
- Zjasnění barevnosti